

Motion till riksdagen 2011/12:K333

av **Gunnar Andrén (FP)**

Valkretsarnas storlek

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i motionen om behovet av en översyn av valkretsindelningen eftersom så stora förändringar inträffat efter att riksdagen godkände proposition 1968:27.

Motivering

Valmyndighetens rapport *Erfarenheter från valen den 19 september 2010*, utgiven den 15 februari 2011, berör bland annat proportionaliteten i valsyste- met och storleken av valkretsarnas betydelse liksom utjämningsmandatens.

Valmyndigheten skriver i nämnda rapport (Rapport 2011:1):

I alla val till riksdagen sedan 1970, med undantag för valet 1988, har val- systemet gett ett proportionellt valresultat.

Vid riksdagsvalet 1988 blev Centerpartiet överrepresenterat med ett mandat på Socialdemokraternas bekostnad.

I riksdagsvalet 2010 kom Socialdemokraterna att få 3 mandat för mycket och Moderaterna 1 mandat för mycket i fördelningen av de fasta valkretsmandaten. Eftersom de partierna fick behålla mandatet kom Folkpartiet, Kristdemokraterna, Vänstern och Miljöpartiet att få vardera ett mandat för lite.

Vid val till landstingsfullmäktige har denna effekt uppkommit vid flera tidigare val.

Det har varit känt sedan länge att denna effekt skulle kunna uppstå om ytterligare partier kom att klara 4%-spärren och delta i mandatfördel- ningen. Samma effekt skulle kunna uppstå vid en uppdelning i ytterligare valkretsar.

Den centrala valmyndigheten har för tidigare offentliga utredningars räkning gjort ett stort antal simuleringar som visat effekterna av systemet vid olika partisammansättningar och valkretsindelningar. En ändring av första divisorn vid mandatberäkningen har också belysts. Den effekt av det proportionella valsyste- met som uppkommit vid valet 2010 kommer troligtvis att uppkomma också vid framtida val.

Med hänsyn till den vid detta val relativt stora avvikel- sen bör frågan aktualiseras på nytt. Tidigare utredningar har fokuserat på möjligheten att

Fel! Okänt namn på

minska vissa valkretsars storlek, alternativt öka antalet valkretsar. För väljarna är indelningen i valkretsar svår att förstå och framstår som ett hinder. Många som vänder sig till valmyndigheterna vill rösta på kandidater som partiet nominerat i en annan valkrets.

Vid en eventuellt kommande regionreform bör det enligt Valmyndigheten utredas om valkretsarna ska anpassas till regionerna.

I Kungl. Maj:ts proposition 1968:27 – underskriven den 19 januari 1968 av Gustaf Adolf och kontrasignerad Herman Kling – hänvisas till Grundlagsberedningens beräkningar av mandatutfallet med 4- och 12-procentsspärrarna (bilaga 2, sidorna 251–252) för riksdagsvalen 1960 och 1964 (350 mandat). Den helt avgörande skillnaden är dock en annan, nämligen att beräkningarna utgår från att fem partier klarar 4-procentsspärren, inte som skedde vid valet 2010 åtta partier.

Det gör att den proportionalitet som eftersträvades av rent matematiska skäl kan komma att inte kunna uppnås om inte valkretsarna anpassas efter dessa nya förhållanden. Ett alternativ är att utöka antalet utjämningsmandat från dagens 39 av 349 mandat med kanske ytterligare ett tiotal, vilket i sin tur skulle dels minska antalet mandat i några redan små valkretsar, dels göra det än svårare för väljarna att förutse hur deras personröster kommer att påverka valutgången.

Mot denna bakgrund bör riksdagen ge regeringen till känna att en total översyn av valkretsindelningen bör ske inför valet 2014 och att frågan om en utökning av antalet utjämningsmandat – trots de nackdelar som ovan nämnts – bör ingå i uppdraget.

Stockholm den 5 oktober 2011

Gunnar Andrén (FP)